

Nærings- og handelsesdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:
Vår ref.: 2010/4243 JIV000/008
Dato: 15.11.2010

Høring - Evaluering av Selskapet for Industrivekst SF (SIVA)

Det vises brev fra NHD av 22.07.2010 der departementet anmoder om innspill på evalueringen av SIVA SF foretatt i rapporten "Infrastruktur gjør forskjell – Evaluering av SIVA 2002 – 2008".

Departementet ønsker i særlig grad kommentarer og innspill til de anbefalinger og konklusjoner som fremkommer i evalueringen. I særlig grad ønsker departementet kommentar og innspill på:

- hvorvidt sammensetning og prioriteringer mellom SIVAs virksomhetsområder – og aktiviteter og programmer innenfor disse områdene – er tilstrekkelig god, sett i forhold til best mulig måloppnåelse for selskapet.
- hvordan samarbeidet og grenseflatene mellom SIVA og de andre offentlige virkemiddelaktorene oppfattes, herunder om det er en konstruktiv og god arbeids- og rollefordeling mellom disse sett i forhold til næringslivets behov i de enkelte regioner.
- hvordan SIVAs grenseflater mot private aktører oppfattes, og, ut i fra evalueringen, synspunkter på behovet for offentlig medvirkning på SIVAs virksomhetsområder.
- hvordan selskapet bør innrettes i fremtiden, gitt resultatene i evalueringen og fremtidige utviklingstrekk

Departementet tar også imot innspill og kommentarer fra høringsinstansene på fritt grunnlag, relatert til evalueringsrapporten.

Kort om vår referanseramme for kommentarer og innspill

Universitetet i Tromsø (UiT) samhandler i mindre grad direkte med SIVA, men har i dag relativt hyppig samhandling med flere av SIVAs innovasjonsselskaper representert ved næringshager, kunnskapspark og forskningsparker, i første rekke geografisk avgrenset til de tre nordnorske fylkene. Blant disse innovasjonsselskapene samhandler UiT i særlig grad med Norinova AS¹ der UiTs egen instituttsektor, Norut AS², har aksjemajoritet, og der UiT i tillegg har en representant i Norinnovas styre.

Samhandlingen mellom UiT og Norinova er knyttet til universitetets behov for en operativ partner i forbindelse med kommersialisering av forskningsresultater dels finansiert av Norges forskningsråds FORNY-midler. I tillegg er Norinova også en sentral partner når det gjelder å skaffe egnede arealer og fasiliteter som våre forskningsmiljø og samarbeidspartnere har behov for. For eksempel er

¹ <http://www.norinnova.no/>

² <http://www.norut.no/>

Marbank³ en av leietakerne i Forskningsparken i Tromsø som forvaltes av Norinnova, og Marbank er igjen en viktig fasilitet for flere bioteknologiske bedrifter samt for MabCent⁴ som er en av SFI'ene (Senter for forskningsdrevet innovasjon) tilknyttet Universitetet i Tromsø.

Norinnova samhandler også tett med TTO Nord AS⁵, som eies av UiT, Norut og UNN (Universitetssykehuset Nord-Norge). Samhandlingen mellom TTO Nord og Norinnova har over tid blitt så tett at TTO Nord vil bli fusjonert inn i Norinnova fra årsskiftet 2010/11.

Generelt har UiTs samhandling med SIVAs innovasjonsselskaper gradvis økt over de siste 10 – 15 årene. Dels som følge av at UiT som andre norske universiteter, har møtt økte forventninger fra næringsliv og fra statlige og regionale myndigheter om å spille en mer aktiv rolle i regional utvikling, og dels som følge av framveksten av virkemidler som har knyttet forskning og høyere utdanning mer direkte til regionalpolitikk og innovasjons- og næringspolitikk. Blant slike virkemidler nevnes igangsettingen av Arenaprogrammet i 2002, Norges forskningsråds opprettelse av VRI (Virkemidler for regional innovasjon) i 2008 og innføringen av regionale forskningsfond fra og med 2010. Samlet har forventninger og virkemidler ført til at UiT og SIVAs innovasjonsselskaper møtes hyppigere og på flere arenaer enn tidligere.

Høringsinnspill og kommentarer

SIVA er sammen med Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd de viktigste offentlige virkemiddelaktørene i Norge. SIVAs formål er iht. vedtektene å "bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i alle deler av landet. SIVA har et særlig ansvar for å fremme vekstkraften i distriktene."

Dette formålet søker SIVA å innfri rundt om i landet dels gjennom utvikling og drift av eiendomsinfrastruktur gjennom SIVA Eiendom Holding AS (investeringer i fysisk infrastruktur som f.eks. forskningsparker), og dels gjennom ulike former for innovasjonsinfrastruktur (eierskap/medeierskap i innovasjonsselskaper og engasjement i ulike program som f.eks. Nasjonalt FoU-Inkubatorprogram).

UiT støtter evaluators hovedkonklusjon (s. 178) om at SIVA gjør jobben sin, og at selskapet gjør det på en god måte i relasjon til målsettinger, styringssignaler og andre rammer som SIVA står overfor.

Vi støtter også fullt ut evaluators argumentasjon om at SIVA (både på eiendoms- og innovasjonssiden) bidrar til å redusere systemsvikt og markedssvikt, og at SIVAs virksomhetsområder dermed bidrar til bedre samfunnsmessig ressursutnyttelse. Med dette mener vi også å ha gitt vårt syn på spørsmålet om sammensetning og prioriteringer mellom SIVAs to virksomhetsområder (eiendom og innovasjon) – og aktiviteter og programmer innenfor disse områdene – er tilstrekkelig god sett i forhold til best mulig måloppnåelse for selskapet. Slik vi bedømmer det, er eiendomsdelen og innovasjonssiden i SIVA like viktig og utfyller hverandre (komplementaritet) på en god måte. For at dette skal fungere tilfredsstillende, forutsetter det selvsagt også god samordning internt i SIVA mellom eiendom og innovasjon, og vi har så langt ikke opplevd noe som tyder på at denne samordningen ikke er til stede.

Vi mener også gjennom henvisningen til system- og markedssvikt, å ha svart positivt på spørsmålet om det fortsatt er behov for offentlig medvirkning på SIVAs virksomhetsområder. Vi støtter her også evaluators syn om at SIVA bør tilføres mer ressurser, og tilføyer at disse ressursene i så fall bør gå til eiendoms- og innovasjonsinfrastruktur. Med denne tilføyelsen sikter vi til at evt. økte ressurser neppe

³ http://www.aksjonsprogrammet.no/UiT_sider/Marbank/marbank.htm

⁴ <http://www0.nfh.uit.no/mabcent>

⁵ TTO Nord ble etablert i 2005 etter samme "Technology Transfer Office"-konsept som også ble benyttet ved universitetene UiO, UiB, NTNU og UMB.

<http://www.ttonord.no/troms/tromso/TTONordas.nsf/id/43A7FEB083155416C12571F6002B94B9?OpenDocument>

bør anvendes til å utvide bemanningen i SIVA, men snarere gå til praktisk anvendelse på de to virksomhetsområdene. I den grad økte ressurser krever økt administrativ kapasitet, bør den kunne skaffes til veie gjennom former for samarbeid med innovasjonsselskapene i SIVA-nettverket.

Et annet spørsmål som departementet ønsker innspill på, gjelder hvordan samarbeidet og grenseflatene mellom SIVA og de andre offentlige virkemiddelaktørene oppfattes, herunder om det er en konstruktiv og god arbeids- og rollefordeling mellom disse sett i forhold til næringslivets behov i de enkelte regioner.

Så langt vi har erfart, synes det å foreligge en konstruktiv og god arbeids- og rollefordeling mellom SIVA, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. Selv om SIVA ikke er representert ute i regionene i samme grad som Norges forskningsråd (regional representant) og især Innovasjon Norge, har vi inntrykk av at SIVAs representanter gjennom sin reisevirksomhet er godt oppdatert på situasjonen ute i regionene.

UiT har også inntrykk av at de tre aktørene er blitt dyktigere til å informere om hverandre og henvise bedrifter og andre interessenter til hverandre, i tilfeller der klienter kan få tilgang til mer egnede virkemidler hos en annen virkemiddelaktør.

Et nyttig forhold som bidrar til å tydeliggjøre rollefordelingen mellom de tre aktørene overfor potensielle klienter, er at SIVA ikke forvalter virkemidler overfor enkeltbedrifter, men overfor ulike former for "bedriftsfelleskap" via eiendoms- og innovasjonsselskaper, slik det f.eks. kommer til uttrykk i bedriftsfellesskap som oppstår i næringshager og inkubatorer. Med unntak av virkemidlet Bedriftsnettverk (Innovasjon Norge) synes denne rollefordelingen å være opprettholdt, ettersom andre virkemiddelordninger med klar adresse til bedrifter, som f.eks. Arena-programmet og NCE, i det minste har SIVA som partner sammen med Innovasjon Norge og Norges forskningsråd.

Vi har ingen erfaringer som tilsier at dette ikke fungerer på en god måte, men reiser likevel spørsmålet om klienter, SIVA og Innovasjon Norge ville vært mest tjent med at de to virkemiddelaktørene fikk lov til å konsentrere seg om hver sin målgruppe; Innovasjon Norge om utvikling i enkeltbedrifter og SIVA om utvikling i bedriftsklynger. Sett ut fra argumentasjon om tydelighet over klienter og videreutvikling av kjernekompetanse i hhv. Innovasjon Norge og SIVA, kan en slik klar arbeidsdeling ha noe for seg.

Ettersom vi med dette er inne på departementets spørsmål om hvordan SIVA bør innrettes i framtiden, avrunder vi med å kommentere evaluators synspunkter som angår spørsmålet om SIVA s framtidige ressursbruk (s. 183). Spørsmålet er om SIVAs aktivitet bør skyves i retning av eksisterende aktiviteter framfor å satse på nye prosjekter og tilnærminger i innovasjonsarbeidet. Det er mulig at evalueringen oppgir om denne tilbakemeldingen kommer fra en spesiell respondentgruppe uten at vi har funnet det. Derfor har vi bare en hypotese om at tilbakemeldingen kan ha kommet fra innovasjonsselskaper (kanskje især næringshager) og fra fylkeskommuner, der førstnevnte har kommet i økonomiske vanskeligheter etter at SIVA har trukket seg ut, og der sistnevnte er blitt utsatt for lokalpolitisk press om å dekke inn SIVAs andel til videre drift av vedkommende innovasjonsselskap.

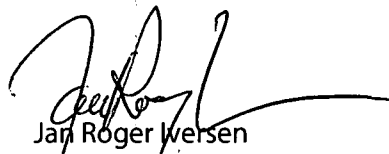
Dersom dette er tilfelle, trenger konklusjonen ikke nødvendigvis å være at SIVA bør konsentrere sine ressurser om å opprettholde eksisterende aktiviteter. Å videreføre et innovasjonsselskap som ikke har livets rett, synes å være en dårlig målretting av SIVAs ressurser. Så langt vi kjenner fylkeskommunene – som etter forvaltningsreformen selv er blitt synlige virkemiddelaktører – er dette også en konklusjon som de fleste av dem kan si seg enig i.

Når man likevel helst ser at SIVA konsentrerer seg om "gamle aktiviteter", kan det derfor mer stamme fra at SIVA ikke involverer fylkeskommunene tilstrekkelig, når selskapet engasjerer seg i et nytt innovasjonsselskap eller innovasjonsrettet prosjekt. En tidlig involvering av fylkeskommunene i slike satsinger, ville også avklart på et tidlig tidspunkt om fylkeskommunen var innstilt på å videreføre virksomheten etter av SIVA evt. trakk seg ut. Gjøres ikke dette, vil man lett få et avtaleforhold preget av usikkerhet og denne usikkerheten kan nettopp føre til et krav om at SIVA kun bør fokusere "gamle aktiviteter".

Vår erfaring er at det er behov for en "lettbeint" virkemiddelaktør som har mulighet til å tilpasse sin virkemiddelbruk iht. regionale behov og muligheter. Som kjent varierer næringslivets utfordringer mellom regioner og over tid, og derfor bør SIVA tillates å opprettholde sin rolle som utformer og utprøver av nye tilnæringer i regional innovasjon og næringsutvikling.

Vennlig hilsen

Lasse Lønnum
Universitetsdirektør

Jan Roger Iversen
Seniorrådgiver